

drugim izvajal: „Nismo se popolnoma zmagali. Po štirih letih neizmerne žalosti se je zasukala sreča in prisilila na umik Hindenburga in armada cesarja Viljema. Prišel je v resnici dan, katerega so napovedovali naši predniki nad pol stoletja. Naši otroci se ne potijo, da končajo veliko dejanje, katerega so pričeli naši očetje. Naši vojaki se hočejo zmagovito vojskovati naprej, dokler ne bo bila ura, v kateri bo sovražnik umeval, da med pravico in zločinom ni s prave. Čul sem celo, da se mir z vojaško odločitvijo ne more doseči; tako Nemci ni govorili, ko je začel vojno in izpustil na nas svoje grozote, ker so njegovi voditelji takrat delili narode, kakor se razdeljuje živina. Vojaška odločitev, katero je razglasila Nemčija, nas sili, da nadaljujemo vojno. Ne iščemo miru, ker hočemo, da se doseže pravični in trajni mir tistim, ki pridejo za nami, da bodo obvarovani strahot preteklosti. Sinovi domovine, odhajajte in osvobodite narode od zadnjih strahot, odhajajte in zmagajte! Čela Francija, celo misleče človeštvo je sedaj z vami!“

Ni manj odločno, kakor imenovane države, je tudi Italija odklonila avstrijsko mirovno ponudbo. Se predno jo je italijanska vlada odklonila, je skorodane vse italijanske časopise burno zahtevalo, da Italija kar najodločnejše zavrne avstrijsko mirovno ponudbo, kar je tudi storila. V italijanskem odgovoru se glasi med drugim: „Avstrijski mirovni predlog meri na navidezna mirovna pogajanja brez dejanske vsebine in brez možnosti praktičnega izhoda. Zadržne izjave nemških in avstro-ogrskih državnikov, ki izključujejo vsak odstop ozemlja, in krivični pogodbi, sklenjeni v Brestu-Litovskem in v Bukarešti, ki naj ostaneta, onemogočujeta vsako uspešno otvoritev mirovnih pogajanj. Četverosporazum države so doselej jasno naznanile, da žele pravičnega miru in so istočasno tudi pojasnile najvažnejše temelje, na katerih naj se zgradi mir. O teh točkah ni v avstrijski mirovni ponudbi niti ene besede. Ravno to velja še posebej za italijanske težnje in zahteve, ki so avstrijski vladi dobro znane in katerim so pritrili zavetniki. Kratko povedano, se zahteva izpolnitev narodne enotnosti, osvoboditev nemških narodov, ki jih je Avstro-Ogrska dosedaj le zatirala, in uveljavljanje neobhodno potrebnih pogojev za varnost Italije. Predno avstrijsko-ogrska vlada ne pripozna tudi teh posebnih ciljev, kakor tudi ostalih splošnih in posebnih smotrov, za katere se bojujejo vsi zavezniški skupno, Italija ne bo ustavila boja, ki privedi človeštvu trajen mir, ki naj sloni na boljšem in varnejšem temelju svobode in pravičnosti.“ Ali z drugimi besedami povedano: Italija zahteva južno Tirolsko s Tridentom ter naše najvažnejše pomorsko trgovsko mesto, naš slovenski Trst.

Pod danimi razmerami torej ni upanja na skorajšen mir. Naši vodilni državniki so prišli s svojo mirovno ponudbo v skrajno neugodnem trenutku in velike prepozno. Ako bi bila Nemčija in Avstrija stavili tozadevno mirovno ponudbo še pred enim letom, in sicer takrat, ko je bila Rusija poražena in so bile tudi na zapadnem bojišču kar zaporedoma poražene četverosporazumove armade, bi bilo več upanja na mir kot sedaj, toda Nemčija je zahtevala mir, kakoršnjega bi narekoval nemški meč, do katerega pa, se deč po danih razmerah, ne more priti.

Kaj bo sedaj? Velikanska borba na zahodu divje dalje, Nemške armade se sicer borijo na življenje in smrt, vendar se morajo dan za dnevom umikati pred ameriško-francosko-angleško premočjo. Sovražnik je prišel z ofenzivo tudi v Italiji, v Macedoniji in v Palestini. Sovražne armade dobivajo vsak dan velika ojačenja iz vseh delov sveta, zlasti iz Amerike ter so do dobra preskrbljene z živili in vsemi vojnimi potrebščinami. Pričakovati imamo torej novih bojev na življenje in smrt! Četverosporazum leče Nemčijo tako daleč ponižati, da bo sama prosila za mir.

Francosko bojišče.

Cepprav so se nemške armade umaknile na takozvano Hindenburgovo črto, o kateri soglašajo sovražna, kakor tudi nemška poročila, da je utrjena tako spretno in močno, kot da bi bila ena sama trdnjava, se še kljub temu nadaljuje veleofenziva angleško-ameriško-francoskih čet. Tudi na tej črti se morajo Nemci umikati pred sovražno premočjo, kajti dne 21. septembra se je sovražnim četam posrečilo, udreti južno od mesta Cambrai v nemške črte, a ni se jim posrečilo predrti nemške fronte. Amerika pošlje vsak teden 60.000 mož na francosko bojišče.

Na drugih bojiščih.

Na italijanskem bojišču so vsplamteli novi boji italijanskih čet na gorski planoti med gorama Canove in Monte di Val Bella, na gori Sisemol in Monte Tomba, kjer napadajo Italijani naše postojanke z veliko srditostjo. Vsi italijanski napadi so še bili do sedaj odbiti. — Na macedonskem bojišču hudi boji med rekama Črna in Vardar, kjer so se morale avstrijsko-bolgarske čete umakniti na črto južno od Prilepa in severno od jezera Dojran. — V Palestini so pričeli Angleži z novo velikopotezno ofenzivo med Jordanom in morjem. Tu se morajo Turki stalno umikati pred angleško premočjo, kajti Angležem so se še tudi pridružili poglavarji bojevitih arabskih plemen. Samo v enem dnevu so Angleži ujeli 3000 Turkov. Železnica, ki vodi vzdolžno od Jordana v Arabijo, se nahaja v oblasti arabskih ustasov. Južno od Mrtvega morja je kralj iz

Hedže Turke resno porazil. Angleška poročila pravijo, da bo v kratkem vsa Palestina v angleški oblasti.

Razne politične vesti.

Jugoslovansko vprašanje. Poslanec dr. Korosec se je mudil te dni v Zagrebu, kjer se je pripravil, da so se madžarske vabe popolnoma izjalovile.

Narodni Svet in njegovi odseki so dne 16. septembra zborovali v Ljubljani. Narodni Svet je naprosil državnozbornski Jugoslovanski klub, naj zahteva, da pride v državnem zboru kot prva točka na dnevni red mirovno vprašanje.

Vlada proti Slovincem. Na ljubljanski realki so nenadoma odstavili ravnatelja Cora, ki je bil v verskem in narodnem oziru pravičen mož; namesto njega je imenovan zagrizen Nemec Swoboda. — Na idrijski realki so odstavili ravnatelja dr. Lončarja, ker je deželnemu šolskemu svetu dopisoval v slovenskem jeziku. — Notarsko mesto v Brežicah je dobil Nemec dr. Winkler.

Nemci in Madžari so si v laseh. Ker zdaj mešetarita Tisa in Wekerle za usodo Dalmacije, katero hočeta priklopiti k Ogrski, ne da bi poprej vprašala za mnenje Nemcev, za mnenje avstrijskega državnega zbora, oziroma za mnenje prizadetih narodov, se avstrijski Nemci kar penijo jeze ter zahtevajo odškodnino, oziroma protiuslugo od Madžarov, ne vedo pa povedati, kakšna bi naj bila ta odškodnina ali protiusluga, ali samo v obliki carinskih ugodnosti, ali v obliki, da se zadovoljijo nemške narodne težnje, ali oboje skupaj. Ako bi prišla Bosna, Hercegovina in Dalmacija pod Ogrsko, zahtevajo Nemci, da jim Madžari odstopijo štiri zahodna ogrska okrožja, v katerih prebivajo Nemci. Nemški in madžarski mešetarji, bodite uverjeni, da bodo Slovinci, Hrvači in Srbi združeni v Jugoslaviji, ako mešetarile za nas, ali ne!

Poslanec Grafenauer zopet pred sodiščem. Dne 28. t. m. se vrši pred višjim deželnim sodiščem v Gradcu v smislu znanega revizijskega zakona ponovna razprava proti poslancu Grafenauerju, ki je bil, kakor znano, leta 1915 od nekega vojnega sodišča obsodjen po § 65 a na večletno težko ječo.

Poljaki za zvezo z Jugoslavo in Cehi. V Lovu v Galiciji so zborovali poljski narodni demokrati pod vodstvom poslanca dr. Glombinskega. Sprejeli so resolucijo, v kateri zahtevajo združitve vseh poljskih pokrajin v svobodno, popolnoma neodvisno državo z dohodom do morja; dalje pozivajo vse neodvisne poljske poslane, naj razširijo in poglobijo zvezo z bratskima narodoma jugoslovanskim in češkim; konečno ugotavljajo, da poljski narod z ogorčenjem zavrača prizadevanje večine Poljskega kola za sestavo nemško-poljske državnozbornske večine proti slovanskim narodom.

Nasprotstvo med Bavarci in Prusi se je zopet precej živilo. Prusi širijo letak, v katerem zabavljajo proti bavarskemu kralju in njegovi armadi.

Nemški državniki in generali o zunanjem in vojnem položaju. Glavni odsek nemškega drž. zbora je bil nenadoma sklican za 24. sept. Povod za to so bili neljubi dogodki na zapadnem bojišču. Državni kancelar grof Hertling je označil položaj. Izvajal je med drugim: Nemško ljudstvo je postalo čez mero ozlovoljeno. Velika nemška ofenziva Nemcem ni prinesla zaželenega uspeha. Armadno vodstvo je moralo umakniti armado nazaj na stare postojanke. Položaj je resen, a Hertling upa, da bo prerano veselje nad zmago, ki je zavladalo med sovražniki Nemčije, kmalu zopet ponehalo. Hertling izjavlja, da je nemška vlada sedaj v glavnem pripravljena sprejeti Wilsonove mirovne pogoje. — General Wrisberg je govoril o vojnem položaju. Nemci so pričakovali, da bo njihova velika letošnja ofenziva na obeh straneh Reimsa proti Parizu uspela. Upali smo, da bo Hindenburg dosegel kak presenetljiv uspeh, ki bi bil merodajen. A nameravano presenečenje ni uspelo. Nato se je vojni položaj spremenil. Sovražnik prodira, a nemška armada se brani. Ob Marni je sovražnik takoj začetkoma svoje ofenzive dosegel znatne uspehe. Vrgel je nemško armado severno od črte Aisne-Vesle. Med Anero in Avro so dosegli Angleži uspehe s svojimi mnogostevilnimi tanki. Tudi na tem delu bojišča smo morali nazaj. Ko je nemška armada prišla do črte, kjer ni bilo trdnih postojank, smo se umaknili na čeli črti zahodno od Verduna na našo staro črto, kjer upamo kljubovati sovražnemu navelu. Dne 12. septembra so se Amerikanci pri Sv. Mihielu (južnovzhodno od Verduna) vrgli z veliko silo na nemške postojanke. Nemška armada se je morala umakniti tudi tukaj. General Wrisberg pa upa, da bodo Nemci kos ameriški sili. Mož pravi, da bo trdnja nemška volja privedla Nemčijo do častnega miru. — Kapitan Brueninghaus je poročal o položaju na morju in je zatrjeval, da dosežajo P-čolni, kljub vznemirajočim vestem, zaželjene uspehe in potopijo več ladij, kot jih morejo sovražniki sproti zgraditi. Število P-čolnov je sedaj večje kot kdaj poprej. — Državni tajnik Hintze je govoril o avstrijski mirovni ponudbi in je izjavil, da še sedaj ni prišel ugoden trenotek za mirovna pogajanja, vendar je baje Nemčija sedaj pripravljena skleniti mir. Ko je še podkancelar Payer govoril o miru na vzhodu, je bila razprava prekinjena.

Pred važnimi dogodki v Nemčiji. Javno mnenje v Nemčiji je sedaj obrnjeno proti vsenemcem, ki hočejo brezobzirno nadaljevanje vojne.

To znači Hindenburgovo oklie, v katerem ta vojskovodja roti Nemce, naj radi nesreč nemške armade ne postanejo malodušni in razjarjeni. Ker se Hindenburgova armada umika vedno bolj s francoskega ozemlja proti nemški meji,

je zapustila vsenemško strujo politična sreča. Vsled tega se pripravljajo sedaj v Nemčiji velik preobrat. Dosedanjo vlado nameravajo spremeniti v vlado, v kateri bi sedeli državnozbornski poslanci sedanjih večinskih strank: katoliškega središča (centrum), soc. demokratije, del narodnih liberalcev in naprednjakov. Sedaj se že vršijo pogajanja med strankami za sestavo vlade. Nova vlada bi uvedla enako volilno pravico za razne deželne in druge zборе, deželam bi se dala širša samouprava, poslanci bi smeli postati ministri, kar do sedaj ni bilo. Cesarjeve in vojaške odredbe bi se morale predložiti v odobrenje državnemu kancelarju. Dovoliti se mora zopet svoboda zborovanj in svoboda za časopise. Nova vlada bi bila takorekoč mirovna vlada.

Tedenske novice.

† **Župnik Anton Vraz.** Dne 23. t. m. je umrl v visoki starosti 72 let mnogozaslужni župnik pri Sv. Antonu v Slov. gor., vlič. g. Anton Vraz. Rajni je bil rojen leta 1846 pri Sv. Rupertu v Slov. gor. in v mašnika posvečen leta 1871. Kot kaplan je služboval pri Mariji Snežni, v Velki, v Svečini, v Kapeli v Kamnici pri Mariboru, pri Sv. Marjeti ob Pesnici, kot provizor in kurat pri Sv. Križu nad Mariborom do leta 1887, ko je bil imenovan za župnika pri Sv. Antonu v Slov. gor. Rajni je bil pri svojih župljanih radi svojega priprostega, ljudomilega in vzornega značaja zelo priljubljen. Blagemu vzor-duhovniku svetila večna luč!

Himen. V sredo, dne 25. t. m., se je v baziliki Matere Milosti v Mariboru vršila poroka g. Mirko Vauda, učitelja pri Sv. Marjeti ob Pesnici, z gđo. Marico Kovačič. Bilo srečno!

Dijaška kuhinja v Mariboru. V ponedeljek, dne 23. septembra, zvečer se je vršil v mariborskem Narodnem domu občni zbor Dijaške kuhinje. Otvoril in vodil ga je predsednik ravnatelj Schreiner. Tajnik profesor dr. Medved je podal poročilo o delovanju tega prepotrebnega društva. Blagajnik profesor Pirc je poročal o gmočnem stanju društva. Dohodkov je imelo društvo v preteklem društvenem letu 17.715 K 76 vin. Samo darovi znašajo 11.737 K. Dijaška kuhinja je preskrbela dijakom skozi celo leto 4313 obedov. Premoženje društva znaša 24.267 K 48 v. Od lanskega leta se je povečalo za 4258 K 57 v. Blagajnik omenja, da je Dijaška kuhinja dolžna izreči posebno hvalo slovenskim denarnim zavodom, v prvi vrsti: mariborski Posojilnici, častiti duhovščini, posebno č. gg. vojnim kuratom in g. kaplanu Krevhu na Remšniku, gg. odvetaikom dr. Lemežu in dr. Kučevu v Slov. Bistrici, g. prof. dr. Medvedu in mnogim drugim rodoljubom, ki so z darovi in nabiranjem darov pripomogli, da je gmočno stanje Dijaške kuhinje tako ugodno. Tajnikovo in blagajnikovo poročilo se je vzelo z odobravanjem in zahvalo na znanje. Novi odbor je sledeči: Predsednik ravn. Schreiner; odborniki: dr. Medved, dr. Rosina, prof. Vreže, Pirc in Voglar in dr. Pipuš. Občni zbor je izrekel zahvalo gospej Stelcerjevi, ki z vneto vodi Dijaško kuhinjo in skrbi za okusen in zadosten obed revnim našim dijakom. Dr. Verstovšek priporoča odboru, da naj ugodni kolikor le more vsem prošnjam in naj tako pomore revnejšim dijakom do potrebne hrane. Dr. Rosina poroča o stanju Ferkove ustanove. Predsednik zaključil zborovanje s prošnjo na vse Slovence in Slovenke, da bi podpirali Dijaško kuhinjo z darili v denarju in živilih. S tem, da podpiramo uboge dijake, vršimo veliko narodno delo. Slovence, Slovenke! Odpri srce, odpri roke za revne slovenske naše dijake! Darovi se pošiljajo na naslov: Dijaška kuhinja, v roke g. prof. Pirca, Maribor. Wildenrauerjeva ulica.

Narodni blagdan. Iz Dravinjske doline se nam piše: Občudujem Te, narod jugoslovanski! Kakor rdeča nit se vleče skozi Tvoje življenje in bitje trpljenje. Ali Ti usoda res ni drugakega naklonila, kakor samo mučeništvo? Zaničevan kakor eden najzadnjih že od pametiveka, si bil v letu 1914 strl kakor Zvečičar na Golgoti. Ječe so bile polne Tvojih hčera in sinov in tam doli v Dalmaciji in Ercegovini so Ti zaščitniki zakona pripravili povišanje na vislice, edino povišanje, katero si kdaj doživel. Zadet neposredno od vojne, ki je uničila tam ob Soči cvetoča domovja Tvojih otrok in jih razkadila po svetu brez strehe in živeža, skrčila Tvoje število toliko in tolikokrat tam na vseh bojiščih, kjer je kri Tvojih najboljših sinov popila zemlja, nisi poginil, marveč si se pomladil kakor ptič feniks, po teh nesrečah. Danes Ti proti nova nevarnost. Svetovna vojska je posegla s svojo železno roko preko strelskih jarkov in žičnih ovir tja v domovja v zaledju in grozi uničiti Tvoj up — dečo. Glad se jim reži v obraz in jih ugonablja in jih slabi počasi, toda vstrajno. Po vsej jugoslovanski domovini odmeva jak gladne dece za kruh, da si potolaži izstradani želodec. Ta jek ni našel odmeva pri onih, ki so poklicani Ti pomagati, kako neki, saj Te hočejo ugonobiti in saj si bil že od nekdaj njih pastorek. Našel pa je ta jek odmev v Tebi samem. In našla so se blaga srca, ki so priskočila na pomoč tistim nedolžnim sirotam, ki so najmanj krivi vojne in ki se v teh neznih letih ne bi smeli vedeti, kaj je — glad. Banovina (Hrvatska) je bila prva, ki je priskočila na pomoč in urezala bednim sirotam iz Dalmacije in Istre kos kruha. Sestavil se je odbor žena — troimenega naroda Slovencev, Hrvatov in Srbov, ki si je naložil nalogo, da nabira prispevke v denarju in drugih potrebščinah, posebno v živilih za te reveže. Prihodnje dni bo stopil ta odbor po nabiralateljih in nabiralateljcah z nabiralno polo pred Tebo — slovensko ljudstvo. To naj bodo za vsakega dnevi darovanja. Ne zatvori vrat pred nabiralci, ne pikaj

jih z zbadljivimi opazkami, ne odpravljaj jih z izgovori, ampak sezi globoko v žep, kolikor moreš daj in ne štedi, pomisli, da boš otiral marsikatero solzo in rešil marsikatero tako potrebno življenje teh lačnih mačkov Jugoslaviji. Daj tako, da se bodo drugi vzgledovali nad Teboj. S tem pokazeš, da si dober Jugoslovčan, bolj kakor če se pridružiš pri časi vinca, in trdiš, da si Jugoslovčan. Če pa nisi v stanju dati velikega daru, pokloni majhen dar, kajti tudi vdovin dar je dobrodošel. Nobena hiša pa naj ne izostane pri tem darovanju. Pomagajmo si sami, kajti v samopomoči je moč! — Iz prijaznosti sprejema darove za gladno jugoslovansko deco tudi prodajalna Cirilove tiskarne v Mariboru.

Za slovenske šole na meji. Glavarstva dajejo nemškim šolarskim kuhinjam na meji podpore v živilih. Tako nam je znano, da je n. pr. mariborsko okrajno glavarstvo letošnji spomlad, ko je bila velika skila za semenski krompir, prisililo neko občino na meji, da je morala odvzeti kmetom več stotov krompirja za šolarsko kuhinjo tamošnje popojinoma nepotrebnih šulterajnske šole. Slovenska šola pa ni dobila ničesar in več revnih kočarjev je bilo brez semenskega krompirja. Dolžnost naših rodoljubov na meji je, da se letos pravočasno pobrigajo za šolarske kuhinje na slovenskih solah. Pozivamo gg. učitelje, katehete in načelnike krajskih šolskih svetov, da takoj vložijo prošnje pri prehranjevalnih uradih za živila. Rešimo ubogo slovensko deco pred gladom. Kaj malega bodo gotovo prispevali tudi kmetje. Tako naj delo!

Kako potrebna je slovenska šola v Mariboru. Je pokazalo vpisovanje učencev začetkom novega šolskega leta. Trumoma so prihajali starši na c. kr. učiteljske, da bi vpisali svoje otroke v utrakvistično vadnico učiteljske. Žalobno da jih je moralo premnogo oditi brez uspeha, kajti prostori vadnice niso dopuščali, da bi bilo mogoče ravnateljstvo sprejeti vse otroke. Ubogi starši so jokaje prosili za vspejem, a ni se jim moglo pri najboljši volji ustreči. Kaj bo s to zavrženo mladino? Ako ne bo našla mesta v krševinskih solih, bo izročena nemškemu molohu v mestnih solah. In pri teh razmerah si upa minist. predsednik trdit, napram nemškim časnikarjem, da uživajo v Avstriji vsi narodi enake pravice. Koliko let se že borimo za slovensko šolo v Studencih pri Mariboru? Na lastne stroške si jo hočemo postaviti in vzdrževati, a vse je zastoj, nič ne pomaga, vlada ščiti renegatsko sodrgo in ubogi Slovenci krvavijo dalje pri vsej — enakopravnosti. Pa, hvala Bogu — ne bo več dolgo trajalo in odprla se bodo šolska vrata naši mladini v srečni Jugoslaviji.

Vojaki. ki so na fronti, t. j. vsi tisti, ki imajo vojnopoštno številko, se odslej pod nobenim pogojem ne bodo več oprostil. Tako se glasi najnovejši odlok domobranskega ministrstva.

Mož je sledil ženi v smrt. V Gradcu je dne 19. septembra t. l. umrla čevljarjeva žena Marija Brumen, dan pozneje pa je umrl tudi njen mož Anton Brumen.

Nemci in pasja pečenka. Nemški listi poročajo, da je cena pasjega mesa v Nemčiji poskočila že na 3 marke 50 fenigov. Nekdaj je stal 1 kg pasjega mesa 40 fenigov. Doslej so naši Hektorji, Sultani, Tirasi, Čuvaji, Pozorji, Cezarji itd. mislili, da so samo za zveste čuvaje in dobre prijatelje človeku, nikdar pa niso mislili, da se vzbudi v človeških želodcih take poželenje po njihovem mesu in da bo vredna pasja pečenka, to je mal kosček pasjega mesa, 3 marke in 50 fenigov.

Srečni časi. Dež samih bankovcev se je vsul na avstrijsko fronto ob Piavi. Lahko so prav natanko ponaredili avstrijske dvokronske bankovce ter jih spustili za dva milijona lir med avstrijske vojake. Na ta način hočejo pomnožiti papirnat denar in Avstro-Ogrski in s tem umetno še bolj znižati našo denarno vrednost.

Gospodarske novice

Ali sme kmet dati delavcu zrnje namesto plače v denarju? Iz marib. okraja prihajajo pritožbe od strani kmetov radi postopanja okrajnega glavarstva. Prej, je okrajno glavarstvo stalo na stališču, da morajo kmetje določeno množino žita oddati „prostovoljno“, potem ne bo rekvizicij in kmetje lahko z ostalo množino poljubno razpolagajo. Sedaj, ko so kmetje žito že oddali, pa se je postavilo okrajno glavarstvo na nasprotno strogo stališče in hoče celo zabraniti, da ne bi kmetje niti mlatičem več dajali zrnja, kakor je bilo to do sedaj običajno že stoletja sem. Tudi težaki baje ne smejo dobiti nič plačila v žitu. Kaj je pravica? Odgovor: Kmetje si smejo po § 3 cesarske naredbе zraven semena itd. obdržati toliko žita, kolikor ga potrebujejo za prehrano cele svoje družine in delavcev za celo leto. Tudi je najvišje sodišče na Dunaju že lansko leto ponovno (n. pr. dne 9. novembra 1917, št. Kr III 80-17, in dne 13. novembra 1917, št. Kr III 176-17) razsodilo, da smejo poljedelci tudi takim poljskim delavcem, ki jim samo začasno pomagajo pri gospodarstvu, zlasti pri žetvi in pa mlatičem plačati v zrnju, kjer je to običajno, seveda v tisti meri, kolikor smejo dotičniki porabiti za sebe. Te razsodbe je najvišje sodišče uradno objavilo in bi jih torej moralo okrajno glavarstvo v Mariboru i poznati, da ne bi delalo kmetstvu prebivalstvu sitnosti in jim povzročalo celo potov na sodnijo! Najraje zasleduje mariborske trgovce in obrtnike, pri katerih že kmet sploh ničesar več ne more dobiti, če ne prinese živil s seboj! Ali smejo tudi obrtniki zahtevati plačo v zrnju, še najvišje sodišče, kolikor je nam znano, ni razsodilo. Mislimo pa, da sme kmet obrtnikom, ki delajo za njegovo gospodarstvo, n. pr. kovaču, kolarju, sedlarju plačati v mali množini tudi v zrnju, ki mu je po oddaji ali rekviziciji ostalo,

in da radi tega ni kaznjiv. Opozorjamo naše poslance na to zadevo.

Oddaja živine v mariborskem okraju in gospod. Fiser. Kmet iz mariborske okolice nam piše: Mariborska podružnica Stajerske Kmetijske družbe je imela minulo nedeljo izredni občni zbor, na katerem naj bi bili protestirali proti rekvizicijam živine. Toda v resnici je iz tega zborovanja postal le protest proti slovenskim kmetom. To je razvidno že iz tega, da je imel na tem „protestnem“ zborovanju glavno besedo znani „prijatelj“ slovenskega kmeta, veterinarski nadzornik Fiser. On je začel svoje poročilo z besedami: „Lahko je reči, tako ne gre več dalje, tako se ne sme več odjemati živine. Toda potreba je tukaj in potrebi je treba zadostiti.“ Da, g. veterinarski nadzornik! To je res, to vemo vsi kmetje: nikakor pa naš kmet ne more razumeti, kako prihaja on do tega, da se mu pobere zadnji rep iz hleva, dočim imajo nemški graščaki, mariborski meščani in drugi bogataši še polne hleve. Ravno tako tudi naš kmet ne more razumeti, kako da se ravno po slovenskih krajih vrši tako huda rekvizicija živine, dočim imajo nemški in nemškutarski kmetje ter Südmarkini privandanci še polne hleve živine. Toda, mesto da bi se bil spustil g. veterinarski nadzornik Fiser v razmotrivanje o teh veljavah in veleznimivih vprašanjih, se je spustil na one, ki koljejo pod roko „na črno.“ Rekel je, da je klanje telet „na črno“ vedno pogostejše. Prišlo da se že do razpisnega klanja telet. Dogaja se celo, da pdirajo župani to klanje telet. In sam župan na Spodnjem Stajerskem je baje zaklal v zadnjih treh mesecih 24 telet. Iz Ptujkega polja da gredo cela srodstva proti Slovenskim goricam, kjer kupujejo vsa teleta, ki se potem potoje v mariborskih gostilnah kot „hrvatsko telečeje meso.“ Tako je veterinarski nadzornik Fiser bral na zborovanju takozvanih kmetov levite slovenskim kmetom. Priporočamo g. veterinarskemu nadzorniku, naj, če že ne more ali noče pomagati našemu kmetu, vsaj prizanaša s takimi čitanji. Ali je morda smrti greh, če si kmetje zakoljejo za domače potrebe kako slabotno, doma zrelo živinč? Ali vam ni znano, g. Fiser, da od 1. septembra naprej ne nakazujejo več goveje živine in meso kmetiskim občinam? Kar pa se dostaja nakupovanja telet „na črno“, pa so ravno nemškutarski varovanci tisti, ki jim nese ta „kšest“ mastne dobičke.

Pritožba z Dravskega polja. Kmet iz okolice Fram nam piše: Živinski nakupovalec Blažič je nedavno tukaj pri Scharbaumu zahteval 6 telet za oddajo. V hlevu je 25 glav goveje živine: 17 večjih telet, 4 vzrežni voli, 2 kravi in 2 teleta. A gospod bogataš ni maral oddati zahtevane živine. Kmetje, od katerih se je zahtevalo živino, so isto prignali na določeni dan, gosposkih telet pa ni bilo. Od nas zahtevajo skoro zadnji rep živine, a gospoda je sme imeti polne hleve. Ali je to pravica? — Opomba uredništva: Če so Vaši podatki resnični in se dajo dokazati, javite to kakemu poslancu, da se zadeva spravi v pretres na višjem mestu.

Mletje brez kart. Ptujsko okrajno glavarstvo naznanja občinskim predstojništvom: Po časnihskih poročilih so nekateri kmetovalci vozili v Rengov mlin na Bregu zrnje brez mlinških kart, ker se jim je baje pravilo, da za ta mlin ni treba kart. Kdor je bil na ta način vsled zadnje revizije oškodovan, naj se zglašijo pri okrajnem glavarstvu v Ptuj. Vsakemu, ki se zglašijo, se sregleda kazen. — Čudno se nam zdi, da se dela razlika med kmetiskimi mlini in mlini meščanov. Dočim oblasti v kmetiskih mlinih neusmiljeno postopajo, se postopa z Rengovim mestnim mlinom zelo obzirno. Zakaj dvojna mera? Znani so nam slučaji, da so odvzeli kmetu v mlinu vse žito in moko, ker mlinar radi pomanjkanja vode ni mogel do določenega roka zamleti pripeljano žito. Tuji delajo v naših krajih brez glave in merijo pravico z — dvojno mero.

Cena za sladkor se bo zvišala na 3 K 1 kg. Sladkorni milijonarji pravijo, da ne morejo izhajati z dosedanjim ceno. Iz računskega zaključka združenih sladkornih tovarnarjev pa povzamemo, da je imela ta družba v prvi polovici leta 1918 3.281.087 K 25 v čistega dobička. Delničarji so dobili dividendo 15%.

Cene za divje kostanje ter hrastov in bukov žir. Za divji kostanj se plačuje 20, želod 70 in bukavica 80 v 1 kg. Kostanj in želod sta zasežena in se smeta prodajati samo erarju.

Dopisi

Maribor. Pred porotniki je bil dne 23. t. m. obsojen na osem mesecev težke ječe Franc Rojko iz ptujkega okraja, ker je ustrelil iz hiše njegovega po cesti gredočega zeta Pihlerja radi — „špule“ sukanca.

Radvanje pri Mariboru. Vinotržec Roth ima 45 oralov posestva. V hlevu je imel v začetku meseca septembra t. l. 2 konja, 16 krav, 4 vzrežne vole in 2 teleta. Vprašamo: Ali sme ta gospod imeti toliko živine, dočim hočejo nam kmetom vzeti skoro že zadnji kravo iz hleva? — Opomba uredništva: Zglasite se o priliki v našem uredništvu.

Pobrezje pri Mariboru. V noči od sobote na nedeljo je bila gostilničarju in posestniku g. Simončiču ukradena lepa svinja v vrednosti 5000 K. Zlikovci so žival omamili in kar tam pri hlevu usmrtili ter potem nesli proč, čreva in želodec pa pustili v bližini ležati. V noči od nedelje na ponedeljek pa so vlomili v svinjak vrtnarja g. Elsnika. Pa tukaj niso imeli več take sreče in bili so prijeli. Bili so štirje dobro znani posestniški sinovi, med njimi tudi en vojaški dezertar, katerih imena pa še za sedaj zamočimo. Sploh je ponočna kraja poljskih pridelkov na nočnem reču. Zato bi bil skrajni čas, da bi se organizirala občna nočna straža, a tudi vsak posestnik naj ima

kolikor mogoče pazno uho, če ne mu odnesejo vse — ker časi so izredno hudi in se ne obeta nič kaj dobrega in vojna gre dalje...

Ruše. Na Smolniku je dne 22. septembra t. l. zjutraj mirno v Gospodu zaspal veleposestnik gosp. Karel Hrič, star 88 let. Pogreb se je vršil v torek, dne 24. septembra. Rajni je bil vzor katoliškega Slovence. V svojih mladih letih se je živahno udeleževal narodnih bojev v mariborski okolici. Bil je skoz in skoz značajan mož. — Bodi vrlenu Slovence pohorska zemlja lahka!

Sv. Trojica v Slov. gor. Pri Sv. Ani na Krembergu je umrla dne 8. t. m. po dolgotrajni bolezni srbina mati gospa Uršula Magdič, poprej posestnica pri Sv. Trojici v Slov. gor. Bila je vzorna, obče spoštovana gospodinja in velika dobrotnica ubogih. Pogreba dne 11. t. m. se je udeležilo razven domačih častih gospodov še dva gospoda od Sv. Trojice v Slov. gor. in obilo občinstva. Rajni svetila nebeska luč!

Sv. Benedikt v Slov. gor. Podlegel je svoji bolezni, ki si jo je nakopal na bojiščih Alene Jožef iz Negovskega Vrha. Zapušča ubogo vdovo in osem malih nepreskrbljenih otrok; umrl je v Mariboru. — Žalostno vest je dobila spoštovana rodbina J. Elbl, župana v Trsteniku. Padel je na italijanskem bojišču sin Franc dne 28. junija. — Po smrti je bil odkrivan s srebrno hrabrostno kolajno Veis Franc iz Benedičkega Vrha. Vsa mala tolažba žalostnim staršem, ljubim sestram in dobri stricevi hiši.

Sv. Benedikt v Slov. gor. S srebrno hrabrostno kolajno je bil po smrti odkrivan mladenič Veis Franc iz Benedičkega vrha. Tolaži naj to odklovanje pokojnega junaka njegove starše, sestre in dobrega strica!

Črešnjevec pri Slov. Bistrici. Naš kraj je zadela usoda, da prebiva v njem znani stajercijanski vođa Kresnik. Pa če tudi je Kresnik prva stajercijanska luč, ki jo častijo vsa spodnještajerska nemškutarska gnezda, vendar v Črešnjevcu nimajo nemščurj lobene zaslonbe. Nasprotno, zadnje narodne slavnosti v Slov. Bistrici so narodno zavest Črešnjevcen tako dvignile, da so oživeli celo Bralno društvo, ki je pod vodstvom kaplana g. Klobase in železničarja g. Vinčarja ter ob krepkem sodelovanju domačega učiteljskega fantov in deklet priredilo minulo nedeljo krasno uspelo igro s petjem. Ker se igra vsled vmešavanja nemškutarijev ni mogla vršiti v soli, so Črešnjevcen postavili v sadonosniku gostoljubnega posestnika Pučnika ličen oder, s katerega so krepko donele mile slovenske pesmi med zelenjem in cveticami. Igralci so igrali Medvedovo igro „Prvi april“ in so vsi svoje vloge jako dobro pogodili. Pa tudi pevski zbor ima v svoji sredi dobre pevce in moramo le želeti, da gredo Črešnjevcen po začrtani poti krepko naprej. Ljudstvo je obiskalo prireditve v častnem številu in je vsem točkam programa zadovoljno pritrjevalo. Veselilo je obiskala v polnem številu tudi Opatnica iz Slov. Bistrice, v katerem imenu je pozdravil mlado Bralno društvo g. dr. Reisman ter nato kratko opisal žalostno usodo in trpljenje begunskih otrok in priporočal ljudstvu, da pridno daruje za našo gladno deco in tako pomaga rešiti najboljše sinove naši Jugoslaviji, ki nam bo kmalu napočila, ako se je bomo skazali vsi vredni. Tudi dohodki prireditve, ki se bodo razdelili med slepe slovenske vojake in Dijaško kuhinjo v Mariboru, so bili za to prvo prireditve na Črešnjevcu jako lepi. Vrlim Črešnjevcenom pa kličemo: Čuvajte skrbno to našo važno postojanko med Pragarškim in Slovensko Bistrico!

Celjska okolica. O prehranjevalnih razmerah v Celju smo že morali mnogokrat poročati prav čudne stvari. V zadnjih mesecih je začelo poganjati nezadovoljstvo s temi razmerami tudi v bližnji in daljni celjski okolici. Na željo celjskega magistrata se je ustvaril že pred meseci za Celje in širšo okolico takozvani enotni gospodarski okoliš, ki obsega občine Celje in okolico, Skofljas, Petrovce, Vojnik itd. itd. Ljudstvo iz navedenih krajev si mora po nakaznici in živila po več ur daleč hoditi v Celje. Nešteto krat se zgodi, da pridejo ljudje od Vojnika in drugih oddaljenih krajev po živila v Celje, a morajo oditi praznih rok, ker se jim enostavno reče, da „dons ni — neč.“ Koliko je to nepotrebnih potov, koliko zamude draga časa pri sedanjem pomanjkanju delavskih moči! Naravnost neodpušljivo je, da okrajno glavarstvo take razmere mirno gleda kljub vsem pricelbam iz krogov kmetijskega prebivalstva. Verjamemo, da je marsikaka skrb odvaljena s ramen gospodov pri okrajnem glavarstvu, toda nam se zdi, da je okrajno glavarstvo pač tudi za to tu, da varuje gospodarske koristi prebivalstva, ne pa za to, da gospodje uradniki komodu žive.

Celje. Na Ljubljanski cesti, nasproti Narodni domu, je otvoril Specerjsko trgovino g. J. Dečko, doslej trgovski sodruknik pri g. Ravnikarju, vrl narodnjak.

Dobrna. Na večer, dne 4. avgusta naš je obiskala nesrečna toča. Klestila je precej hudo. A ker je zdaj že več časa lepo vreme, bi kljub temu še bila trgatev srednja, če le ne bi smod in oidium tako močno nastopila. Sadija bo malo, pijača torej draga!

Kasaze pri Petrovcih. Žalostna usoda je zadela obče spoštovano in ugledno rodbino Francisa Kodela, po domače Brežan; njegov edini sin Franc je nagloma umrl v ponedeljek v Ptuj v rezervni bolnici. Podlegel je telezni, ki si ji je nakopal v triletnem vojnem vnetju. Rajni je bil tih, blag in pridn mladenič, star 30 let. Bil je ponos svojega 70-letnega očeta, kateri se je že veselil svojega sina kot bodočega gospodarja na obširnem in lepem posestvu. Žalujoci rodbini naše sožalje!

Artiče pri Brežicah. Narodni blagdan je donesel lepo svotico 305 K za naše jugoslovanske revne otroke. Ta znesek dela čast naši mali občini.